

Revidert regelverk for ph.d.- utdanningen

DEBATT

GRETE ANITA DYB

Grete Anita Dyb er spesialist i barne- og ungdomspsykiatri, professor og visedekan for forskning og forskerutdanning ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

MAGNUS LØBERG

magnus.loberg@medisin.uio.no

Magnus Løberg er lege, professor og prodekan for studier ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

ELI FEIRING

Eli Feiring er statsviter, professor og visedekan for bachelor- og masterstudier ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

JAN BJÅLIE

Jan Bjålie er lege, professor og prodekan for forskning og innovasjon ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

HANNE FLINSTAD HARBO

Hanne Flinstad Harbo er spesialist i nevrologi, professor og dekan ved Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo.

Forfatteren har fylt ut ICMJE-skjemaet og oppgir ingen interessekonflikter.

Utforming og håndheving av regelverket knyttet til ph.d.-utdanningen ved Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, har vekket oppmerksomhet og debatt. Vi har nå revidert regelverket og mener at de nye reglene bidrar til å sikre kvaliteten i utdanningen, gir kandidatene gode rammer og forutsigbarhet for forskerutdanningen – og støtter opp om norsk fagspråk.

Ph.d.-utdanning er den høyeste akademiske utdanningen og er blant de viktigste oppgavene universitetene har ansvar for. I ph.d.-programmet utdanner vi morgendagens eksperter, forskere og undervisere. Det medisinske fakultet ved Universitetet i Oslo har ansvar for Norges største ph.d.-utdanningsprogram med ca. 1 350 kandidater, og hvert år gjennomføres omkring 200 disputaser.

Vårt ph.d.-program skal ha høy kvalitet, både faglig og administrativt, og dette forutsetter kontinuerlig utvikling. Som målestokk forholder vi oss til internasjonale retningslinjer [\(1\)](#) og samarbeider aktivt med de andre medisinske fakultetene i Norge og i Norden [\(2\)](#). Fakultetet har nå oppdatert sine regler for ph.d.-utdanningen etter en grundig prosess. Det har vært stor interesse for denne saken, og vi vil derfor fortelle om prosessen og resultatet av dette arbeidet.

Prosess for revisjon

Universitetsstyret har det overordnede ansvaret for ph.d.-utdanningen og regulerer dette gjennom en egen forskrift. Fakultetene vedtar utfyllende regler som gir kandidater og veiledere god rettleiding i hvordan utdanningen er innrettet i de ulike fagområdene. Siden 2010 har Det medisinske fakultet hatt utfyllende regler, og disse ble sist revidert i 2019. Våre fagmiljøer har gitt en rekke innspill om behov for endringer og justeringer av reglene. Derfor nedsatte vi våren 2023 en arbeidsgruppe med oppdrag å foreslå endringer i reglene som løfter kvaliteten på ph.d.-utdanningen – fra opptak til gjennomført disputas. De reviderte reglene skal gi forutsigbarhet for kandidater og veiledere og gjøre saksbehandlingen knyttet til ph.d.-utdanningen enklere.

«De reviderte reglene skal gi forutsigbarhet for kandidater og veiledere og gjøre saksbehandlingen knyttet til ph.d.-utdanningen enklere»

Dekanatet ønsket bred involvering fra hele fakultetet. Arbeidsgruppens forslag ble sendt på høring til fakultetets institutter, og et digitalt spørreskjema om de vesentligste endringene ble sendt til alle ph.d.-kandidater og vitenskapelige

ansatte på fakultetet. Vi mottok omfattende høringsvar fra instituttene og svar på spørreskjemaundersøkelsen fra 367 ph.d.-kandidater og 242 vitenskapelig ansatte. Etter høringsprosessen er det gjort ytterligere justeringer, og forslagene er drøftet i fakultetets organer. Det endelige forslaget ble vedtatt av fakultetsstyret 4. november 2025.

Vesentlige justeringer

Faglige diskusjoner, opplæring i forskningsmetoder og inkludering i faglige fora er sentralt i forskeropplæringen. Vi har derfor krav om at kandidatene skal være inkludert i en forskningsgruppe ved Universitetet i Oslo eller ved andre forskningsinstitusjoner vi samarbeider med (såkalt residensplikt) i minst ett år (mot tidligere seks måneder). For å sikre ph.d.-kandidatene gode arbeidsvilkår er det normalt krav om tre års finansiering. Tilstrekkelig tid til veiledning av kandidatene skal sikres ved at en veileder normalt ikke skal ha mer enn seks samtidige veilederskap.

Flere fagmiljøer har påpekt at forventningen om å inkludere minst tre artikler i avhandlingen er uheldig i en treårig forskerutdanning og kan stimulere til «salamipublisering». I de nye reglene presiserer vi derfor at arbeidet skal tilsvare et betydelig forskningsbidrag innen fagfeltet og at antall artikler vil variere avhengig av kandidatens involvering, størrelsen og kvaliteten på arbeidene. Kravet i de reviderte reglene er at minst ett arbeid skal være publisert eller akseptert for publisering.

Debatten om å fremme norsk medisinsk fagspråk har vært viktig i arbeidet. I stort er medisinsk forskning internasjonal, og norske forskere bidrar vesentlig til den globale kunnskapen om helse og sykdom. De aller fleste ph.d.-avhandlinger på Det medisinske fakultet leveres på engelsk og med publikasjoner i engelskspråklige tidsskrifter. I de reviderte reglene er det presisert at minst én artikkel skal være publisert eller endelig antatt for publisering i et internasjonalt anerkjent engelskspråklig tidsskrift med fagfelle vurdering på engelsk. For de øvrige arbeidene i avhandlingen er det ikke spesifikke publiseringskrav. Dette er en justering som åpner for å nå andre fagmiljøer, også gjennom norske indekserte tidsskrifter som publiserer på norsk og engelsk.

«For de øvrige arbeidene i avhandlingen er det ikke spesifikke publiseringskrav. Dette er en justering som åpner for å nå andre fagmiljøer, også gjennom norske indekserte tidsskrifter som publiserer på norsk og engelsk»

Språk har også preget diskusjonen om den muntlige doktorgradsprøven som består av prøveforelesning og disputas. Vi forventer at kandidaten kan holde prøveforelesning og kommunisere med komiteen under disputas på engelsk. Fakultetet kan fravike kravet om engelsk språk på disputasen dersom kandidat og komité behersker skandinavisk språk.

Ph.d.-utdanning er viktig

Oppdateringen av de utfyllende reglene er ledd i et omfattende utviklingsarbeid for ph.d.-utdanningen ved fakultetet. Etter en prosessevaluering har vi justert våre administrative prosedyrer og effektivisert saksbehandlingen. For å styrke opplæring av kandidatene er vi i gang med å fornye kurstilbudet, og en kurspakke i veilederopplæring skal være på plass i 2026.

Kompetanse på ph.d.-nivå trengs for å løse viktige oppgaver og utfordringer i offentlig og privat sektor. Ph.d.-graden er også inngangsporten for å søke vitenskapelige stillinger på universitet og høyskoler. Våre vitenskapelig ansatte gjør en uvurderlig innsats med å forske, undervise studenter og veilede ph.d.-kandidater. Vi arbeider aktivt med å utvikle og forvalte en god forskerutdanning for fremtidens forskere. Slik bidrar vi til fremragende utdanning og forskning til samfunnets beste.

LITTERATUR

1. Orpheus. <https://orpheus-med.org/> Lest 28.10.2025.
2. Nordic Doctoral Training in Health Sciences. <https://www.nordochealth.net/> Lest 28.10.2025.

Publisert: 4. november 2025. Tidsskr Nor Legeforen. DOI: 10.4045/tidsskr.25.0652
Mottatt 28.10.2025, godkjent 30.10.2025.
Opphavsrett: © Tidsskriftet 2026 Lastet ned fra tidsskriftet.no 7. juli 2026.